

Relacja z otwarcia Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Dubowie już w kolejnym numerze

Dzień Kobiet 2021

*Z bukietem róż nie możemy
do każdej z Pań przyjść
by złożyć Wam życzenia
więc wyzywamy dziś los
i prosimy gorąco go
by spełnił Wasze marzenia*

Wójt Gminy Łomazy oraz
Gminny Ośrodek Kultury
zapraszają na koncert on-line
z okazji Dnia Kobiet!
Informacji szukajcie na
stronach internetowych

W NUMERZE:

Inwestycje gminne 2021 roku str. 2-3

Nowy stadion ! str. 4-5

Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Dubowie! str. 6-7

Stypendia pomostowe przyznane str. 10

Ulica Podrzeczna przebudowana str. 11

Historia Cerkwi w Łomazach! str. 18-20

Inwestycje w gminie na rok 2021

W roku 2021 na inwestycje gmina Łomazy przeznaczy blisko 7,5 mln zł, z czego 5 mln pochodzić będzie ze środków unijnych i rządowych.

Rozwój sieci wodociągowej i gospodarki ściekowej

Najważniejsze działania inwestycyjne w tym roku związane są z gospodarką wodociągową. Dzięki pozyskaniu dofinansowania z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich zostanie wykonanych blisko 13 km sieci wodo-

ciągowej wraz z przyłączami w miejscowościach Jusaki-Zarzeka i Wola Dubowska. Po wybudowaniu tych dwóch odcinków, zakończona zostanie ostatecznie budowa sieci wodociągowej w gminie Łomazy.

W ramach projektu wybudowane zostaną również biologiczne przydomowe oczyszczalnie ścieków w gospodarstwach, które zgłosiły się do projektu. Do tej pory w gminie powstało około 200 oczyszczalni. Dzięki pozyskanemu dofinansowaniu będzie wykonanych kolejnych ponad 20 szt. z przeznaczeniem dla gospodarstw domowych z terenu gminy.

Wartość inwestycji to 1 mln 950 tys 299 zł, w tym dofinansowanie 1 mln 8 tysięcy 923 zł w ramach operacji typu „Gospodarka wodno-ściekowa”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Pozostałe środki to wkład własny gminy oraz wpłaty mieszkańców za wykonane przyłącze oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Inwestycje drogowe w Kozłach, Stasiówce, Szymanowie, Dubowie i w ulicy Ogrodowej w Łomazach

Drugim ważnym działaniem w 2021 roku będzie budowa oraz remonty dróg. W ramach współpracy z powiatem bialskim zostanie wykonany drugi etap przebu-

dowy drogi powiatowej w miejscowościach: Łomazy – Kozły – Kolembrody na odcinku 9 km. Gmina na 2021 rok zabezpieczyła na ten cel środki w kwocie 850 tys. zł.

Łączna wartość projektu w latach 2020-2021 to 5 657 575,33 zł, z czego 50% to dofinansowanie z Funduszu Dróg Samorządowych, 25% z Powiatu Bialskiego, a 25% to wkład własny gminy Łomazy.

Ponadto rozpoczęte zostaną remonty odcinków dróg powiatowych w miejscowości Stasiówka (w stronę Żeszczynki), Szymanowo (w stronę Huszczy) oraz Dubów (w stronę Woli Dubowskiej). Na ten cel gmina przeznaczy-

ła w budżecie 400 tys. zł, a pozostałe 400 tys. to wkład finansowy powiatu bialskiego.

W tym roku sporządzona zostanie także dokumentacja na budowę drogi na odcinku Koszoły - Studzianka, na ten cel powiat bialski w budżecie przeznaczył 70 000 zł. W tym roku rozpocznie się również budowa ulicy Ogrodowej w Łomazach. Na realizację pierwszego etapu inwestycji gmina przeznaczyła 170 tys. zł, część środ-

ków pochodzi z funduszu sołectwa Łomaz II. Wykonane zostanie m.in. odwodnienia drogi, utwardzenie tłuczniem oraz zamontowane będą krawężniki. W drugim etapie położony będzie asfalt.

Chodnik przy Poprzecznej

W Łomazach wybudowany będzie chodnik przy ul. Poprzecznej, który będzie biegł od ul. Małobrzeńskiej w stronę ul. Szkolnej, aby dzieci mogły bezpiecznie dotrzeć do szkoły.

Przebudowa budynków gminnych

Dzięki dofinansowaniu w kwocie 2 mln zł rozpocznie się przebudowa i remont dwóch budynków gminnych. Pierwsza inwestycja dotyczy rozbudowy, przebudowy i remontu budynku remizy OSP w Łomazach. Niebawem ogłoszony zostanie przetarg na wyłonienie wykonawcy. W ostatnim

czasie odbyło się spotkanie konsultacyjne Wójta Gminy Łomazy Jerzego Czyżewskiego ze strażakami OSP Łomazy oraz sołtysami sołectw Łomazy I i II, Łomaskiego Stowarzyszenia Rozwoju, Strażackiej Orkiestry Dętej oraz Klubu Seniora w sprawie przebudowy i

remontu remizy w Łomazach. Gmina na ten cel otrzymała 1 000 000 zł z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

W ramach projektu zostanie m.in.: rozbudowany budynek w kierunku budynku kotłowni przez co oba budynki zostaną połączone, dzięki nadbudowie powstanie dodatkowa kondygnacja użytkowa na nowe pomieszczenia, zamontowana winda dla osób starszych i niepełnosprawnych, wykonane ocieplenie elewacji, wymieniona instalacja sanitarna, grzewcza, elektryczna, wykonane miejsca postojowe dla samochodów osobowych.

Przebudowane i wyremontowane zostaną także budynki po dawnej bazie Spółdzielni Usług Rolniczych w Łomazach.

Budynki wraz z gruntem usytuowanym przy ul. Rolniczej w Łomazach zostały w 2016 roku, na wniosek Wójta Gminy Łomazy Jerzego Czyżewskiego przekazane nieodpłatnie przez ówczesnego Prezesa Spółdzielni Maria-

na Niczyporuka gminie. Teren wraz z budynkiem, znajdujący się przy stacji paliw samorząd zamierza przeznaczyć na gminny zakład komunalny, gdzie został umiejscowiony gminny PSZOK. Inwestycja połączona będzie także z powstaniem pierwszego w gminie inkubatora lokalnej przedsiębiorczości, służącemu rozwojowi przedsiębiorczości w gminie Łomazy. Gmina na ten cel otrzymała 1 000 000 zł z

Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

Dodatkowo zostanie wykonana nowa elewacja wraz z ociepleniem dwóch świetlic w Kopytniku i Kozłach. Wykonane zostanie utwardzenie terenu przy świetlicy w Huszczy Drugiej, a także planowane jest zakończenie remontu

remizy w Lubence. Wydatki na ten cel pochodzą częściowo w ramach funduszu sołeckiego.

Inwestycje w turystykę

W tym roku gmina zakończy projekt pod nazwą „Zwiększenie dostępności do atrakcji turystycznych przygranicznych gmin poprzez rozwój ścieżek turystycznych i integrację z ponadregionalnym szlakiem turystycznym Szlak Green Velo”. Trwa odbiór wiat dla turystów, które stanęły w centrum Łomazy. Znajdą się tu również szalety przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, ławki, stojaki na rowery oraz tablice informacyjne o miejscowych atrakcjach turystycznych. Zainstalowane będzie również oświetlenie i monitoring. Projekt wartości 330 tys. zł realizowany jest wspólnie z gminami „Aktywne Pogranicze”: Kodeń, Konstantynów, Rokitno, Sławatycze, Tuczna i Zalesie.

Dobra wiadomość również dla mieszkańców korzystających z Internetu. Do czerwca bieżącego roku zamontowane będą na terenie gminy odbiorniki i nadajniki (hotspoty) z Internetem, które zostaną podłączone do światłowodów. Gmina pozyskała na ten cel 15 tys. euro.

Gmina szykuje się również do nowej perspektyw unijnej na lata 2021-2027. Do czerwca zostanie uchwalona Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Doliny Zielawy, w której gmina Łomazy jest w partnerstwie i będzie wspólnie z pozostałymi gminami ubiegać się o środki finansowe.

Przebudowa gminnego stadionu zakończona

Z końcem 2020 roku w gminie Łomazy zakończyła się inwestycja pn. „Utworzenie obszaru rekreacji na terenie miejscowości Łomazy poprzez przebudowę stadionu i budowę skatepark'u”. Koszt całkowity inwestycji wyniósł 1 108 749,93 zł, w tym dofinansowanie 500 000 zł w ramach działania „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich”, objętego PROW na lata 2014-2020.

W ramach robót inwestycyjnych wykonano:

- remont i przebudowę budynku zaplecza sportowego, w tym remont instalacji wod-kan, elektrycznej, sanitarnej, ocieplenie elewacji, instalację pompy ciepła do podgrzewania ciepłej wody,
- remont boiska sportowego, w tym zmianę nawierzchni murawy, odwodnienia i nawodnienia płyty boiska, budowę ogrodzenia trybun, wyposażenie boiska w bramki aluminiowe, wiaty dla zawodników rezerwowych, remont trybun na 300 osób,

- zagospodarowanie terenu, w tym oświetlenie zewnętrzne, utwardzenie dojeżdżalni, zmianę nawierzchni bieżni, instalację nagłośnienia i monitoringu oraz budowę skateparku.

Innowacją jaka pojawiła się na obiekcie łomaskiego stadionu, jest pierwszy w Gminie Łomazy skatepark. To odpowiedź gminy na wnioski młodych mieszkańców gminy Łomazy, aby taki obiekt powstał. Powstanie obiektu uzupełniło gminną infrastrukturę sportowo-rekreacyjną.

Dopiero w czwartym przetargu wyłoniono wykonawcę, którym została firma Usługi i Pośrednictwo Kazimierz Semeniuk z Rakowisk. Inwestycja odbywała się w trybie „zaprojektuj i wybuduj”. Projekt przebudowy został wykonany przez 2d3d Studio z Białej Podlaskiej, nadzór nad inwestycją pełniła firma MDM – Biuro Projektów i Wycen Majątkowych z Piszczaca. Warto zaznaczyć, że w ramach współpracy Gminy Łomazy ze Studenckim Kołem Naukowe Planistów UMCS "SmartCity" z Lublina pod kierunkiem dr Dagmary Kociuby w ramach warsztatów naukowych w gminie Łomazy studenci wykonali poglądowy projekt zagospodarowania terenu stadionu.

2018 roku na terenie stadionu powstała druga w Gminie Łomazy siłownia plenerowa wraz z placem zabaw dzięki dofinansowaniu w ramach programu Otwarte Strefy Aktywności. Obiekt jest administrowany przez klub sportowy Niwa Łomazy, który w poprzednim roku obchodził 35-lecie istnienia.

Stadion gminny położony jest w Łomazach przy ul. Sportowej, między ulicą Podrzeczną a ulicą Lubelską. Jest obiektem użyteczności publicznej i służy do odbywania imprez sportowych, kulturalnych, społecznych oraz wypoczynkowo-turystycznych. Rozgrywane są na nim mecze piłkarskie na szczeblu lokalnym, okręgowym jak i rozgrywki pucharowe. W

Pierwsza konserwacja płyty boiska mająca na celu wzmocnienie murawy poprzez pielęgnację, wertykulację - aerację płyty, piaskowanie i dosiew odbędzie się wiosną br. Otwarcie obiektu jest zaplanowane w II połowie 2021 roku.

Inwestycja została dofinansowana w ramach operacji typu: „Kształtowanie przestrzeni publicznej” w ramach działania „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich”, objętego PROW na lata 2014-2020. Tytuł operacji: „Utworzenie obszaru rekreacji na terenie miejscowości Łomazy poprzez

Wkrótce otwarcie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Dubowie w gminie Łomazy

Zakończyła się przebudowa budynku poszkolnego, zagospodarowanie terenu wraz z wyposażeniem Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Dubowie. Centrum mieści się w budynku poszkolnym w Dubowie znajduje przy drodze wojewódzkiej 812 Łomazy-Biała Podlaska. Od kilku lat budynek stał pusty i był niewykorzystywany. Służył jedynie jako lokal wyborczy dla mieszkańców Dubowa, Woli Dubowskiej i Bielán. Otwarcie COM w Dubowie planowane jest na drugą połowę lutego, a pierwsze zajęcia rozpoczną się 1 marca. Obecnie trwa nabór uczestników do Centrum.

Koszt przystosowania Centrum wyniósł 2 036 592,35 zł, w tym 1 525 943,66 zł w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych, a 510 648,69 zł stanowią środki własne pozyskane z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych. Uzyskana dotacja w całości pokryła koszty utworzenia Centrum.

Wniosek gminy Łomazy był jednym z pierwszych w Polsce zatwierdzonych do dofinansowania w ramach realizacji Programu "Centra opiekuńczo-mieszkalne". Wnioski były rekomendowane przez Wojewodę Lubelskiego do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Realizacja przedsięwzięcia przewiduje wsparcie dorosłych osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Przewidywany efekt to przede wszystkim stworzenie warunków niezależnego, samodzielnego i godnego funkcjonowania 20 osób niepełnosprawnych. Kolejne korzyści to poprawa jakości życia uczestników w ich środowisku lokalnym, zapewnienie im opieki oraz pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, włączenie beneficjentów

Centrum do społeczności lokalnych, odciążenie faktycznych opiekunów.

Dofinansowanie objęło wykonanie robót budowlanych - adaptację budynku poszkolnego w Du-

bowie, zakup niezbędnego wyposażenia, w tym meble, sprzęt rehabilitacyjny, sprzęt AGD i RTV, zagospodarowanie terenu, siłownię, altanę, ławki oraz inne.

Przedmiotem adaptacji budynku była zmiana sposobu użytkowania budynku szkolnego na budynek użyteczności publicznej służący zaspokajaniu potrzeb lokalnej społeczności wraz z niezbędną infra-

strukturą techniczną. Zostały wydzielone pomieszczenia m.in.: pracownia artystyczna, sala muzykoterapii i terapii światłem, sala dziennego pobytu/świetlica, pracownia komputerowa, sala terapii ruchowej, pokój psychologa, toalety przystosowane do osób niepełnosprawnych, pomieszczenie kuchenne i jadalnia.

Wykonawcą inwestycji przebudowy i zagospodarowania terenu był Zakład Stolarsko-Budowlany Zdzisław Serhej w Łomazach, a wyposażenie zostało dostarczone przez firmę Emlar Anna Karnas z Błażowej. Projekt przebudowy został wykonany przez MDM

- Biuro Projektów i Wycen Majątkowych z Piszczaca, a nadzór nad inwestycją pełniła firma Investcom Sp. z o.o. z Białej Podlaskiej.

W wyniku postępowania dotyczącego naboru na stanowisko Kierownika Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Dubowie wybrana została Barbara Gromadzka, posiadająca prawie 20-letnie doświadczenie zawodowe w MOPS w Białej Podlaskiej, pełniąc nadzór nad WTZ oraz ŚDS oraz w pracy z osobami niepełnosprawnymi. Przez wiele lat prowadziła sprawy Miejskiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych w Białej Podlaskiej.

W gminie Łomazy brakowało takiego typu obiektu. Na podstawie własnej diagnozy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie Gminy Łomazy mieszka 260 osób pełnoletnich osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, w tym 32 osoby mieszkające samotnie.

W związku z tym osoby niepełnosprawne miały utrudniony dostęp do usług w zakresie opieki, rehabilitacji, opieki psychologicznej oraz różnorodnych zajęć. Usługi prowadzone w Centrum będą różnorodne

oraz dostosowane do potrzeb uczestników. Kadrę prowadzącą stanowią opiekunowie osób niepełnosprawnych, rehabilitant, instruktorzy do prowadzenia zajęć.

Dzięki tej inwestycji zapewniona zostanie osobom z orzeczeniami pomoc w miejscu ich zamieszkania, co sprawi, że staną się w miarę swoich możliwości bardziej samodzielne w życiu codziennym. Stworzy to również szansę na integrację ze społecznością lokalną, a także możliwość kontaktu ze środowiskiem, co wpłynie na poprawę jakości ich życia. Zapewniona opieka dzienna w Centrum osobom niepełnosprawnym odciąży opiekunów tych osób, umożliwiając im kontynuację zatrudnienia lub innych aktywności życiowych.

Rozliczenie PIT informacja dla emerytów i rencistów

podatki.gov.pl

Rozliczenie PIT

**Informacja
dla emerytów
i rencistów**

- Trwa akcja składania zeznań PIT za 2020 r.
- Z urzędem skarbowym można się rozliczyć do 30 kwietnia 2021 r., np. w serwisie e-Urząd Skarbowy.

W tym roku osoby, które otrzymały z organu rentowego PIT-11A, mogą:

- złożyć samodzielnie zeznanie roczne, albo
- nic nie robić do 30 kwietnia - wtedy urząd skarbowy zaakceptuje zeznanie PIT-37 za 2020 r., automatycznie wygenerowane w usłudze Twój e-PIT.

Zwrot nadpłaty podatku trwa do 45. dni, jeśli zeznanie zostanie automatycznie zaakceptowane albo złożone elektronicznie - najłatwiej w usłudze twój e-PIT, dostępnej w serwisie e-Urząd Skarbowy na podatki.gov.pl. W przypadku zeznań papierowych termin zwrotu wynosi do 3. miesięcy.

Ważne:

- aby uzyskać zwrot nadpłaty, zgłoś swój rachunek bankowy do urzędu skarbowego – możesz to zrobić w zeznaniu podatkowym lub na formularzu ZAP-3. Jeżeli rachunek był zgłoszony wcześniej i jest aktualny, nie musisz nic robić.

Przekazanie 1% na rzecz OPP

Emeryci lub renciści, którzy otrzymali z organu rentowego PIT-40A i chcą przekazać 1% podatku na rzecz wybranej organizacji pożytku publicznego

(OPP), mogą wskazać wybrane OPP w oświadczeniu PIT-OP lub w zeznaniu podatkowym.

Emeryci i renciści, którzy otrzymali jeden PIT-40A i chcą, by wskazana w ubiegłym roku OPP otrzymała ich 1% podatku, również nie będą musieli nic robić, jeśli do 31 marca 2021 r. nie zostanie odwołany stan epidemii.

Jeśli podatnik otrzymał PIT-11A i chce przekazać 1% na tę samą organizację co w ubiegłym roku, nie musi nic robić. Urząd skarbowy zrobi to za niego za pośrednictwem usługi Twój e-PIT w automatycznie zatwierdzonym zeznaniu podatkowym.

Jeżeli natomiast podatnik chce przekazać 1% podatku na rzecz innej OPP niż rok wcześniej, to wskazuje ją w zeznaniu, które składa do swojego urzędu skarbowego.

Ważne:

- wskazana w ubiegłym roku OPP musi znajdować się w aktualnym Wykazie OPP,
- gdy w systemie znajduje się zeznanie – niezależnie od tego, czy złożysz je sam, czy zeznanie zostanie automatycznie zaakceptowane przez KAS – nie składaj PIT-OP.

Inne sposoby załatwiania spraw online:

Zachęcamy do dalszego korzystania z dotychczasowych zdalnych form załatwiania spraw w urzędach skarbowych. Oprócz infolinii Krajowej Informacji Skarbowej i możliwości załatwienia swoich spraw podatkowych przez strony podatki.gov.pl i biznes.gov.pl, dostępne są też specjalne numery telefonów w urzędach skarbowych.

Nabór wniosków o świadczenie 500+

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomazach informuje, że wnioski w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego „500+” na kolejny okres zasiłkowy 2021/2022 należy składać:

- od 1 lutego 2021 r. – tylko drogą elektroniczną (za pośrednictwem portalu Emp@tia – empattia.mpips.gov.pl, bankowość elektroniczną, oraz Platformę Usług Elektronicznych PUE ZUS).

- od 1 kwietnia 2021 r. – drogą papierową i drogą elektroniczną

Przypominamy, że należy złożyć tylko jeden wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego 500+ na wszystkie dzieci.

W 2021 roku okres zasiłkowy programu „Rodzina 500 plus” będzie trwał od 1 czerwca 2021 roku do 31 maja 2022 roku.

Zaktualizuj dane w deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi!

Pamiętajmy, że deklarację o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składa się w miejscu faktycznego zamieszkania. Bądźmy uczciwi, składajmy deklaracje zgodne ze stanem faktycznym! Każdy z nas generuje odpady, niezależnie od wieku i rodzaju zajmowanej nieruchomości!

Nie zgłaszając właściwej liczby domowników obarcza się opłatami za odpady pozostałych mieszkańców gminy! Dlatego stawki opłat rosną. Zgodnie z art. 6 m ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w przypadku zmiany danych będących podstawą ustalenia wysokości należnej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi lub określonej w deklaracji ilości odpadów komunalnych powstających na danej nieruchomości, właściciel nieruchomości jest obowiązany złożyć nową deklarację w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła zmiana. Opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi w zmienionej wysokości uiszcza się za miesiąc, w którym nastąpiła zmiana.

W związku z powyższym Wójt Gminy Łomazy zwraca się z prośbą o samodzielną weryfikację

deklaracji i przypadku stwierdzenia niezgodności o jej korektę.

Nie złożenie nowej deklaracji w przypadku zmiany liczby osób prowadzi do wydania decyzji administracyjnej ustalającej wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi z naliczeniem zaległości i odsetek podatkowych.

Łomaski Festiwal Kultury Ludowej zaprasza

Gminny Ośrodek Kultury zaprasza wszystkich Twórców, Zespoły Ludowe, Koła Gospodyń Wiejskich z obszaru gminy Łomazy do udziału w projekcie „Łomaski Festiwal Kultury Ludowej”, który ma na celu promowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego.

Wypełniając poniższą ankietę przystępujecie Państwo do projektu. Wasze prace i osiągnięcia zostaną przedstawione na stronie internetowej. Równocześnie zostaniecie wpisani do Katalogu Twórców Ludowych gminy Łomazy, który zostanie wydany w formie papierowej i bezpłatnie udostępniony.

Informacje dotyczące projektu można uzyskać pod numerem telefonu 83 341 70 13 lub w Gminnym Ośrodku Kultury w Łomazach.

Prosimy o dokładne wypełnienie ankiet, przesłanie fotografii portretowej artysty oraz plików z twórczością (zdjęć, filmów, tekstów itp.) na adres goklomazy1@op.pl lub dostarczyć osobiście do Gminnego Ośrodka Kultury w Łomazach.

Stypendia pomostowe w gminie Łomazy przyznane

W Gminie Łomazy zakończył się ogłoszony nabór wniosków o przyznanie Stypendium Pomostowego 2020/2021 Segment II przy patronacie Wójta Gminy Łomazy Jerzego Czyżewskiego i Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Tłoka” w Koszalach, w ramach XIX edycji Programu Stypendiów Pomostowych realizowanego przez Fundację Edukacyjną Przedsiębiorczości w Łodzi. Program realizowany jest przez Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Tłoka w Koszalach od 2015 roku.

Wnioski złożyło 10 tegorocznych maturzystów, którzy rozpoczną naukę na dziennych studiach I stopnia w polskich publicznych uczelniach akademickich.

Lokalna Komisja Stypendialna w dniu 8 września br. dokonała formalnej i merytorycznej oceny wniosków oraz innych dokumentów niezbędnych do przyznania stypendiów zgodnie

z Programem, zarekomendowano 7 osób. Ostatecznie Fundacja przyznała stypendium 6 studentom. Dotychczas z Programu skorzystało 30 stypendystów, w tym 29 z gminy Łomazy, 1 z gminy Rossosz. Stypendia wypłacane są w 10 miesięcznych ratach po 500 zł.

Stypendyści, po raz pierwszy w tym roku, we własnym zakresie podjęli starania i pozyskali fundatorów, którzy przekazali wysokość wkładu finansowego 9% wartości stypendium.

W roku akademickim 2020/2021 stypendystami XIX edycji Programu Stypendiów Pomostowych zostali:

1. Klaudia Hołonowicz – studentka Politechniki Łódzkiej;
2. Dominik Golba – student Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie;
3. Katarzyna Sucharzewska – studentka Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie;
4. Klaudia Bajkowska – studentka Politechniki Warszawskiej;
5. Ewelina Przyłucka – studentka Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie;
6. Zuzanna Kossowska – studentka Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach.

Stypendyści otrzymali listy gratulacyjne z rąk Wójta Gminy Jerzego Czyżewskiego i Prezesa Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego Tłoka Cezarego Nowogrodzkiego podczas XVIII sesji Rady Gminy Łomazy w dniu 30 grudnia 2020 r.

Zakończono przebudowę ulicy Podrzecznej

W grudniu 2020 roku została odebrana inwestycja dotycząca przebudowy drogi gminnej nr 101420L w miejscowości Łomazy. W ramach projektu została wykonana nowa podbudowa z kruszywa na odcinku od ul. Wisznickiej do ul. Kościuszki oraz nawierzchnia z warstwy wyrównawczej i ścieralnej z betonu asfaltowego od ul. Wisznickiej do drogi wojewódzkiej nr 812 o długości 1,29 km. Wykonano także chodniki, zjazdy oraz parking przy stadionie. W ramach prac zjazd z drogi wojewódzkiej został odwodniony i poszerzony.

Realizacja inwestycji odbyła się w systemie zaprojektuj i wybuduj. Wykonawcą inwestycji była firma PRD S.A. z Białej Podlaskiej. Inspektorem Nadzoru Inwestorskiego nad budową drogi została firma Investcom z Białej Podlaskiej.

Wartość inwestycji to 2 086 221,00 zł, w tym dofinansowanie 1 286 000 zł.

Projekt "Przebudowa drogi gminnej nr 101420L w miejscowości Łomazy" był wykonany w ramach działania „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych” z dofinansowaniem PROW na lata 2014-2020.

Pożyczka na sfinansowanie spłaty zadłużenia w związku z prowadzeniem działalności rolniczej

Od 14 stycznia 2021 r. w biurach powiatowych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa producenci rolni mogą składać wnioski o udzielenie oprocentowanej pożyczki na spłatę zadłużenia powstałego w związku z prowadzeniem działalności rolniczej. Pożyczki na spłatę zadłużenia mogą być udzielane nie później niż do 31 grudnia 2021 r.

O pomoc w formie oprocentowanej pożyczki może ubiegać się podmiot prowadzący gospodarstwo rolne, który:

- a) jest osobą fizyczną, osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną;
- b) ma miejsce zamieszkania albo siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- c) jest właścicielem gospodarstwa rolnego;
- d) jest mikro, małym lub średnim przedsiębiorstwem;
- e) co najmniej od 3 lat prowadzi działalność rolniczą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym, zwaną da-

lej „działalnością rolniczą”, za którą uważa się produkcję roślinną i zwierzęcą, w tym również produkcję materiału siewnego, szkółkarskiego, hodowlanego oraz reprodukcyjnego, produkcję warzywniczą, roślin ozdobnych, grzybów uprawnych, sadownictwa, hodowlę i produkcję materiału zarodowego zwierząt, ptactwa i owadów użytkowych, produkcję zwierzęcą typu przemysłowego fermowego oraz chów i hodowlę ryb, w gospodarstwie, licząc od dnia powstania wobec tego podmiotu obowiązku podatkowego w zakresie podatku rolnego w odniesieniu do gruntów wchodzących w skład tego gospodarstwa;

f) jest niewypłacalny tzn. utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych, tj. jeżeli opóźnienie w wykonaniu zobowiązań pieniężnych przekracza trzy miesiące, a w przypadku osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wtedy, gdy jego zobowiązania pieniężne przekraczają wartość jego majątku, a stan ten utrzymuje się przez okres przekraczający dwadzieścia cztery miesiące;

g) znajduje się w trudnej sytuacji.

Warunkiem ubiegania się o pożyczkę jest opracowanie przez zainteresowany podmiot planu restrukturyzacji, który zostanie zaakceptowany przez właściwego ze względu na jego miejsce zamieszkania lub siedzibę dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.

W zależności od potencjału danego rolnika/beneficjenta w planie restrukturyzacji powinna zostać wskazana ścieżka prowadząca do odzyskania płynności finansowej beneficjenta i możliwości generowania zysków. Może to nastąpić poprzez: reorganizację i racjonalizację prowadzonej działalności (obejmuje wycofanie się z przynoszących straty działań), bądź restrukturyzację istniejącej działalności lub ich dywersyfikację w kierunku nowej, rentownej działalności. Oczekiwane wyniki planowanej restrukturyzacji powinny zostać przedstawione w scenariuszu

podstawowym i scenariuszu pesymistycznym.

W tym celu w planie restrukturyzacji powinien zostać uwzględniony m.in.:

- aktualny stan popytu i podaży;
- prognoza popytu na surowce produkowane w danym gospodarstwie rolnym i podaży tych surowców;
- główne czynniki kosztów dla danego sektora produkcji rolniczej odzwierciedlające założenia scenariusza podstawowego i scenariusza pesymistycznego;
- mocne i słabe strony producenta rolnego oraz prowadzonej przez niego działalności rolniczej.

Określone w planie restrukturyzacji przywrócenie płynności finansowej, czyli powrót do rentowności powinien wynikać przede wszystkim ze środków wewnętrznych obejmujących w szczególności wycofanie ra w perspektywie średnioterminowej nadal przynosiłaby straty strukturalne. Nie może wynikać z przyjęcia optymistycznych założeń dotyczących takich czynników zewnętrznych, jak: zmiany cen, zmiany popytu na ograniczone zasoby lub ich podaży.

Po zrealizowaniu planu restrukturyzacji producent rolny powinien osiągnąć długoterminową rentowność i powinien być w stanie samodzielnie konkurować na rynku.

Kwota pożyczki nie może przekroczyć 5 mln zł i wysokości długów wymagalnych, a pożyczkobiorca zobowiązany jest do wniesienia wkładu własnego w wysokości co najmniej 25% kosztów restrukturyzacji – w przypadku mikro i małego przedsiębiorcy lub 40% kosztów restrukturyzacji – w przypadku średniego przedsiębiorcy. Pożyczka może zostać udzielona maksymalnie na okres 15 lat z rocznym okresem karencji w spłacie pożyczki.

Rozlicz swój e-PIT

Twój e-PIT 2020 czeka na ciebie od 15 lutego na e-US

- 15 lutego br. rozpocznie się okres rozliczeń PIT za rok 2020.
- Krajowa Administracja Skarbowa (KAS) przygotowała dla podatników rozliczenia roczne w usłudze Twój e-PIT. Przedsiębiorcy mogą wysłać PIT poprzez system e-Deklaracje.
- Na złożenie zeznania i rozliczenie się z fiskusem, jest czas do 30 kwietnia 2021r.

„Usługę Twój e-PIT udostępniamy podatnikom już po raz trzeci, ale w tym roku jest ona częścią e-Urzędu Skarbowego, czyli internetowego serwisu Ministerstwa Finansów i Krajowej Administracji Skarbowej. To rozwinięcie idei Twojego e-PITa – wygodnych, bezpiecznych i łatwo dostępnych usług ułatwiających życie naszym klientom” – wskazuje minister finansów, funduszy i polityki regionalnej Tadeusz Kościński.

„1 lutego br. uruchomiliśmy e-Urząd Skarbowy, który cieszy się dużą popularnością. Załogowało się do niego już blisko pół miliona podatników. Złożono ponad 3,2 tys. różnych pism. 35 tys. osób skorzystało z możliwości obejrzenia swojego mandatu, a 32 tys. osób zapłaciło elektronicznie podatki” – mówi szefowa Krajowej Administracji Skarbowej Magdalena Rzeczkowska.

Twój e-PIT to jedna z najpopularniejszych e-usług polskiej administracji. W ubiegłym roku blisko połowa z 18,3 mln elektronicznych deklaracji PIT została przez nią złożonych.

„Liczymy, że w 2021 r. pobijemy ten rekord. Dzięki Twój e-PIT podatnicy mają możliwość rozliczenia podatku w dogodnym miejscu i czasie, bez konieczności

ności wizyty w urzędzie skarbowym” – podkreśla minister Kościński.

KAS pomaga podatnikom

„Podatnicy, którzy skorzystają z usługi Twój e-PIT, mogą liczyć na łatwiejsze rozliczenie rocznego podatku. Przygotowane przez KAS deklaracje PIT będą uwzględniać ulgę na dzieci czy zwolnienie z PIT dla osób do 26. roku życia. Wszyscy, którzy złożą PIT elektronicznie, w tym przez usługę Twój e-PIT, otrzymają zwrot podatku w skróconym czasie 45 dni” – mówi wiceminister Rzeczkowska.

Krajowa Administracja Skarbowa przygotowała podatnikom ich zeznania roczne na podstawie posiadanych przez siebie danych. W usłudze Twój e-PIT są najczęściej wypełniane zeznania roczne, czyli PIT-37 i PIT-38.

Osoby, które nie prowadzą działalności gospodarczej, mogą skorzystać z zeznań przygotowanych na formularzach PIT-28 i PIT-36 (rozliczenia udostępnione w usłudze trzeba jednak samemu będzie uzupełnić o dane dotyczących przychodów z działalności gospodarczej oraz działów specjalnych produkcji rolnej).

Dostępne będzie również oświadczenie o przekazaniu 1% podatku organizacji pożytku publicznego czyli PIT-OP.

Ważne terminy

Do 30 kwietnia 2021 r. podatnicy mogą zrewizować i zmodyfikować lub zatwierdzić swoje rozliczenia w usłudze Twój e-PIT. Potem KAS automatycznie zaakceptuje zeznania PIT-37 i PIT-38, które przygotowała na podstawie posiadanych danych. Dzięki temu PIT będzie złożony w terminie nawet jeżeli podatnik nie podejmie żadnych działań.

Zeznanie PIT-28 za 2020 r. można składać w usłudze Twój e-PIT do 1 marca 2021 r.

Rozliczenie roczne PIT-28 i PIT-36 (w przeciwieństwie do rozliczenia PIT-37 i PIT-38), nie zostanie automatycznie zaakceptowane z upływem 30 kwietnia 2021 r. Należy pamiętać, aby sprawdzić i uzupełnić to rozliczenie, a następnie je zaakceptować i pobrać Urzędowe Poświadczenie Odbioru (UPO).

Jak korzystać z usługi Twój e-PIT

Dostęp do usługi możliwy jest wyłącznie przez e-Urząd Skarbowy, na stronie podatki.gov.pl.

Zalogowanie do e-Urzędu Skarbowego (e-US) Profilem Zaufanym (PZ), e-Dowodem lub poprzez bankowość elektroniczną, umożliwia korzystanie z usługi Twój e-PIT.

Do samej usługi będzie można zalogować się także danymi podatkowymi podając:

- PESEL (albo NIP i datę urodzenia),
- kwotę przychodu z rozliczenia za 2019 r.
- kwotę przychodu z jednej z informacji od płatników za 2020 r. (np. z PIT-11 od pracodawcy) i potwierdzając kwotą nadpłaty/podatku do zapłaty z rozliczenia na 2019 r.

Podatnicy, którzy otrzymali informację od organu rentowego (PIT-40A) i w 2019 r. nie rozliczali się samodzielnie, powinni podać kwotę nadpłaty/do zapłaty z PIT-40A.

W niedalekiej przyszłości planowane jest uruchomienie logowania do e-Urzędu Skarbowego i usługi Twój e-PIT też przez aplikację mObywatel.

Podatnik korzystający z usługi może uzupełnić zeznanie przygotowane dla niego przez KAS i uwzględnić przysługujące mu odliczenia np. darowizny, w tym te związane z COVID-19, ulgę rehabilitacyjną, ulgę na Internet, ulgę termomodernizacyjną, wpłaty na indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego (IKZE) czy odliczenie wydatków mieszkaniowych.

Może też zadeklarować przekazanie 1% swojego podatku dla dowolnie wybranej Organizacji Pożytku Publicznego.

W usłudze Twój e-PIT podatnicy, którym z rozliczenia PIT wyniknie podatek do zapłaty, będą mieli wskazany swój mikrorachunek podatkowy tak, by wygodnie dokonać płatności online.

W przypadku, gdy zeznanie z którego wynika podatek do zapłaty zostanie zaakceptowane automatycznie, urząd skarbowy do 31 maja 2021 r. wyśle podatnikowi informacje o kwocie podatku do zapłaty.

Twój e-PIT działa przez całą dobę i można z niego korzystać na dowolnym urządzeniu podłączonym do internetu.

Oprócz rozliczenia rocznego PIT w usłudze Twój e-PIT, podatnicy mogą korzystać również z systemu e-Deklaracje.

Wszelkie informacje związane z rozliczeniem podatku PIT za 2020 r., podatnicy znajdą na stronie podatki.gov.pl w dedykowanej zakładce: Twój e-PIT.

Integracyjne Centrum Edukacji i Kultury

ma zaszczyt zaprosić wszystkie Kobiety zamieszkujące teren Gminy Łomazy do udziału w warsztatach kosmetycznych w ramach projektu:

„Aktywizacja kobiet w gminie Łomazy poprzez organizację warsztatów kosmetycznych.”

- bezpłatny udział
- ilość miejsc-60;
- Szczegółowe informacje oraz zapisy w Gminnym Ośrodku Kultury w Łomazach oraz pod nr tel. 608 828 016

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Operacja jest finansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Działania 19. „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Ziemia Łomaska w powstaniu styczniowym

Przypadająca w 2021 roku 158. rocznica powstania styczniowego jest dobrą okazją do przypomnienia udziału oraz roli, jaką odegrała w tym zrywie niepodległościowym ludność obecnej gminy Łomazy.

Powstanie styczniowe 1863- 1864, to zbrojne wystąpienie przeciwko Rosji, największe polskie powstanie narodowe. Za jego początek przyjmuje się datę 22 stycznia 1863 roku. Przyczyną powstania był nasilający się rosyjski ucisk narodowy na Polaków. Sam wybuch został poprzedzony wieloma manifestacjami patriotycznymi na terenie Warszawy, które były krwawo tłumione przez wojska rosyjskie. W tym czasie uformowały się dwa przeciwstawne obozy: czerwonych – dążących do wybuchu powstania oraz białych – przeciwników jakichkolwiek zrywów zbrojnych.

Powstanie styczniowe zostało przyspieszone przez pobór do wojska rosyjskiego ludności polskiej – tzw. branka. Tymczasowy Rząd Narodowy ogłosił manifest powstańczy, w którym wzywał do walki z zaborcą, jednocześnie gwarantując pewne dobra, m. in. zniesienie różnic stanowych. Powstanie objęło swym zasięgiem Królestwo Polskie, a także Litwę, Białoruś oraz część Ukrainy (Wołyń).

Niestety, powstanie styczniowe nie mogło liczyć na powodzenie ani osiągnięcie jakichś większych sukcesów. W noc wybuchu Imperium Rosyjskie dysponowało aż 100 tysięczną armią wobec zaledwie 6 tys. powstańców. Co prawda wojsko polskie było wspomagane przez Polaków ze wszystkich zaborów, emigrację, a także przedstawicieli innych narodów, jednak wobec sił wroga byli praktycznie bezsilni. Ostatecznie Rosja zyskała dwukrotną przewagę liczebną nad powstańcami.

Powstanie styczniowe, które zakończyło się wiosną 1864 roku okazało się wielką klęską dla narodu polskiego. W grudniu 1864 r. schwytyany został ostatni powstańczy naczelnik miasta Warszawy (Aleksander Waszkowski), a w maju 1865 r. ostatni dowódca powstańczy, ks. Stanisław Brzózka. W powstaniu stoczono ok. 1230 bitew i potyczek (ok. 1000 w Królestwie, ponad 200 na Litwie), w których uczestniczyło ok. 150 tys. powstańców. Szacuje się, że ze strony polskiej poległo ok. 20 tys. osób, a ok. 1000 stracono. Rząd rosyjski ukarał śmiercią kilkuset, a więzieniem, zesłaniem lub katogą – kilkadziesiąt tysięcy uczestników powstania. Według różnych szacunków na Syberię zesłano ok. 38 tys. osób, a ok. 10 tys. zmuszonych było do emigracji. Konfiskata objęła ok. 1600 majątków szlacheckich. Po upadku powstania zlikwidowano autonomię Królestwa Polskiego i

rozpoczęto rusyfikację.

Powstanie styczniowe było najdłuższym trwającym powstaniem narodowym. Zyskało pomoc Polaków ze wszystkich zaborów i emigracji oraz przychylność narodów europejskich. W oddziałach powstańczych walczyło kilkuset Rosjan, Białorusinów, Ukraińców, kilkudziesięciu Węgrów (jak np. hrabia mjr Edwar Nyáry), Włochów (płk Francesco Nullo), Francuzów (gen. François Rochebrune), Niemców, Anglików, Czechów, Słowaków, Serbów, Austriaków, Szwajcarów, a nawet pojedynczych przedstawicieli krajów skandynawskich. Powstanie wsparli także m.in. Żydzi, Ślązacy, Tatarzy i Karaimi.

Podlasie stanowiło strategiczny region w działaniach powstańczych. Przebiegał tędy ważny szlak komunikacyjny łączący Warszawę z Cesarstwem Rosyjskim (tzw. droga brzeska) oraz kolej warszawsko-petersburska. Obszar obecnego pow. białskiego w przeważ-

zającej części stanowiły rozległe kompleksy leśne. Dla powstańców prowadzących działania głównie partyzanckie, miało to duże znaczenie. Przez tereny te wielokrotnie przemieszczały się oddziały powstańcze. Większość bitew i potyczek opartych było na elemencie zaskoczenia wojsk rosyjskich. Tylko w ciągu dwóch pierwszych miesięcy powstania, na Podlasiu stoczono aż 33 bitwy i potyczki. Stąd też był to region najbardziej aktywny jeśli chodzi o działania powstańcze. Tutaj też najdłużej utrzymało się powstanie i operowało najwięcej oddziałów powstańczych. Dowodzili nimi m.in. pochodzący z Dokudowa ks. gen. Stanisław Brzózka (1832-1865), płk Karol Krysiński (1838-1877), płk Roman Rogiński (1840-1915), płk Aleksander Szaniawski (1820-1863), mjr Paweł Necki (1832-1864), mjr Bronisław Deskur (1830-1895) czy ks. Walenty Nawrocki (1792-1875).

Ziemia Łomaska zapisała piękne karty w historii powstania 1863. To jeden z najbardziej aktywnych powstańczo regionów. Duży odsetek ochotników powstańczych rekrutował się z łomaskich mieszczan oraz miejscowej szlachty, m.in. z Huszczy, Tucznej, Wisiek, Krasówki i pojedynczych ochotników z folwarków w Dubowie czy Koszalach. Powstanie wsparli również Tatarzy ze Studzianki pod dowództwem Tupalskiego i Okmińskiego. Oddział powstańczy na tym terenie zorganizował Aleksander Szaniawski, dziedzic majątku Krasówka k. Łomaz. Oddział ten liczył ok. 250 powstańców i składał się głównie z pracowników folwarku tej wsi. Ważną postacią w oddziale Szaniawskiego był Leopold Czapiński, absolwent uniwersytetu kijowskiego oraz podobnie jak Rogiński, szkoły wojskowej w Genui (Włochy). Za udział w powstaniu skazany na ciężkie roboty w Usolu. Z kolei ks. Walenty Nawrocki z Huszczy dowodził szlachtą z Huszczy i Wisiek. W powstaniu listopadowym był kapelanem i oficerem 2 pułku ułanów.

Na terenie obecnej gm. Łomazy, jak i w okolicy stoczono kilka potyczek powstańczych. Do najbardziej znanych należało udane uderzenie na rosyjski 2 szwadron Smoleńskiego Pułku Ułanów w Łomazach w nocy z 22 na 23 stycznia 1863 r. Szwadronem dowodził rotmistrz Zjachtanow, a liczył on ok. 200 żołnierzy. Stanisław Zieliński w księdze pt. „Boje i potyczki 1863-1864” (Rapperswil 1913) zamieszcza opis tego uderzenia: „Aleksander Szaniawski wraz z ks. Nawrockim i Czapińskim wpadli w nocy na 23 stycznia na czele oddziału z 250 powstańców złożonego do Łomaz. Ułani pułku smoleńskiego, którzy w sile 200 koni stali w miasteczku, nieprzygotowani, zostali tak nagle wśród ciemnej i dżdżystej nocy zaatakowani, że nie zdążywszy nawet osiodłać koni, zbiegli się na rynku. Tu powstańcy uderzyli na nich z kosami, co taki wśród jazdy popłoch wywołało, że pędem, w rozsypce wymknęła się z miasta i uciekła do Międzyrzecza. Szaniawski zabrał do niewoli

wachmistrza i trzech żołnierzy, wziął rzędy na 70 koni oraz broń i amunicję. Strat w ludziach po obu stronach nie było”.

Powyższa potyczka była jedną z nielicznych (obok m.in. Kodnia) akcji powstańczych, zakończonych w chwili wybuchu powstania, sukcesem. Po zajęciu Łomaz, oddział Szaniawskiego wycofał się do pobliskiej Huszczy. Jeszcze tego samego dnia (23 stycznia) przybył do wsi płk Roman Rogiński, naczelnik wojskowy pow. białskiego. Ciekawy opis tej wsi w pierwszym dniu powstania pozostawił Roman Rogiński: „(...) przy każdym domu, stosownie do tego, ilu ludzi zeń szło do powstania, stały kosy oparte o ściany domu. Była to ulica kos!” („Roman Rogiński, powstaniec 1863 r. Zeznania i wspomnienia”, Warszawa 1983). Dr Grzegorz Welik piszę, że: „Z braku broni palnej mieszkańcy Huszczy zasilili szeregi kosynierów. (...) Choć większość zdolnych do noszenia broni mieszkańców Huszczy poszło w szeregi oddziałów powstańczych, to i ci, którzy pozostali w domu zachowywali się jak w czasie wojennym, organizując strażę i legitymując przyjezdnych”.

Kilka dni później miała miejsce w Łomazach inna potyczka. Szaniawski powracając z Janowa Podlaskiego sformował nowy oddział liczący ok. 100 powstańców. Złożony był głównie ze szlachty okolic Łomaz oraz oddziału Ludwika Krasowskiego, który przybył z rejonu Włodawy. Potyczkę tę również opisał Zieliński: „26 stycznia 1863 roku formujący się oddziałek powstańczy, liczący pół setki ochotników, zatrzymał się przed kościołem. Tutaj oczekując błogosławieństwa, napadnięty przez 60 ułanów pod dowództwem rotmistrza Zjachtanowa, wysłanego celem zabrania rzeczy po ułanach, którzy pierwszej nocy byli uciekli, powstańcy, wytrzymawszy dwie salwy, ustawili się poza ogrodzeniem cmentarnym i stamtąd poczęli prażyć moskali ogniem tyralierskim. Moskale, nie mogąc zdobyć cmentarza, odpędzeni celnym ogniem, pierzchnęli w nieładzie, zostawiając na placu, boju 7 trupów i amunicję oraz broń w budynku, w którym się byli zebrali. Zjachtanow na drugi dzień, mszcząc się za porażkę, napadł na procesję”.

O starciu tym wspomina w swoim raporcie Józef Czekański, burmistrz Łomaz. Pisał on do naczelnika pow. białskiego: „Dziś o godz. 11-tej z rana przybyły z obcej strony oddział powstańców, z obcych okolic konno i pieszo zatrzymał się w ulicy przed kościołem w Łomazach. W trakcie niejakich chwil nagle wpadł oddział poprzednio kwaterujący tu ułanów, poczem nastąpiło tu starcie bojowe i trwało około kwadransu. Ułanów 2 zabitych i koń jeden, poczym uszli ułani ci ku wsi Kozły do Międzyrzecza, a powstańcy niebawem ustąpili z miasta jak głośzą wiadomości ku Studzian-

ce. Z powstańców nikt zabity ani raniony nie został”. Oczywiście rtm. Zjachtanow zafałszował raport o tym zdarzeniu. Nie tylko podał, że ułani nie mieli strat, ale także, że udało im się zabić 30 powstańców i odbić 10 uwięzionych ułanów.

Jak podaje Stanisław Góra, oddział Szaniawskiego po zwycięskiej potyczce stoczony 26 stycznia 1863 r. na rynku w Łomazach: „(...) pomaszzerował za Rogińskim przez Studziankę do Janowa” („Partyzantka na Podlasiu 1863-1864”, Warszawa 1976). Po tej bitwie awansował na pułkownika i objął dowództwo oddziału strzelców (ok. 300 osób). Szaniawski stoczył jeszcze kilka potyczek nim poległ 21 lutego 1863 r. pod Sycyną. Spoczął w podziemiach kościoła św. Anny w Białej Podlaskiej. Po dziś dzień w miejscu jego śmierci znajduje się mogiła z krzyżem.

Na Ziemi Łomaskiej stoczono jeszcze kilka innych bojów i potyczek, w tym w Rossoszu (17 lutego) oraz pod Dubowem (19 czerwca 1863 r.). Ponadto, dnia 16 czerwca oddział płk. Krysińskiego stoczył bitwę z wojskami rosyjskimi w pobliżu Burwina. Wspomniany S. Góra pisze: „Dopiero 16 czerwca w lasach dubowskich, między Leszczanką, folwarkiem Krasówką i Dubowem oddział Krysińskiego został doścignięty przez kolumnę mjr Domina liczącą 400 piechoty i 25 kozaków oraz kolumnę Baszyłowa składającą się z dwóch kompanii piechoty szwadronu ułanów, 25 kozaków i 2 dział. Powstańcy zostali zaatakowani jednocześnie od czoła i tyłu. Krysiński jednak dzięki dużemu sprytowi i doświadczeniu wyprowadził częściami oddział z zamykającego się pierścienia otoczenia, uchodząc w kierunku Łomaz i Rossoszy. Straty miał jednak duże: poza poległymi i rannymi, część taboru z bronią i zaopatrzeniem. Uległa ona także rozproszeniu”.

Jedną z ostatnich potyczek w okolicach Łomaz stoczono 16/17 listopada 1863 r. Ciekawą postacią w powstaniu styczniowym był Józef Barwiński (1849-1883) z folwarku w Dubowie, który jako 14 latek przystąpił do oddziału. Po powstaniu przedostał się do Paryża, gdzie był znanym publicystą i działaczem polonijnym. Współpracował również z kilkoma czasopismami w byłym Królestwie Polskim. Zmarł w Paryżu, gdzie został pochowany. (...)

Wiosną 1864 r. powstanie styczniowe chyliło się ku upadkowi. Zmęczona i terroryzowana ludność, zubożała ciągłymi kontrybucjami, coraz słabiej wspierała powstanie. Uwłaszczenie chłopów wiosną 1864 r. zniweczyło zamiary dyktatora Romualda Traugutta o masowym poparciu powstania przez wieś.

Za udział w powstaniu styczniowym spadły

na okoliczną szlachtę dotkliwe represje. Powszechne były zsyłki na Sybir, niektórych pozbawiono majątków, zbaraniano nabywać ziemię, nakładano na ludność wysokie kontrybucje, odebrano broń, zakazano umieszczania polskich napisów na nagrobkach, wprowadzono opłatę na budowę i remonty cerkwi prawosławnych, itd. Na pewno gm. Łomazy poniosła znaczne konsekwencje za udział i wsparcie powstania. Wszystko to wpłynęło na pogorszenie sytuacji materialnej ludności oraz spadkiem jej liczebności.

Upadek powstania styczniowego miał swoje dalsze skutki. Część miast i miasteczek na Południowym Podlasiu utraciło prawa miejskie. Były to m.in. Łomazy (w 1869 r.), Rossosz, Kodeń, Piszczac, Janów Podlaski, Konstantynów. Po 1864 r. Koszoły weszły w skład gminy Huszcza, a w 1880 r. do gm. Lubienka. Po powstaniu, kilku mieszkańców wcielono do armii carskiej.

Opracował:
Sławomir Hordejuk

Cerkiew w Łomazach w okresie przedrozbiorowym

Łomazy przez większość swoich dziejów, podobnie zresztą jak całe Podlasie, były miejscem występowania swoistej mozaiki narodowościowej i religijnej. Także w Łomazach, obok parafii rzymskokatolickiej, istniała również parafia obrządku wschodniego. W tym wystąpieniu chciałbym przedstawić Państwu krótki zarys dziejów cerkwi w Łomazach w okresie przedrozbiorowym.

Od razu na wstępie trzeba będzie zaznaczyć, że nie będzie to łatwe zadanie. Źródła do dziejów cerkwi łomaskiej zachowało się dramatycznie mało. Nie ma absolutnie żadnych wzmianek o przywileju fundacyjnym tej świątyni – prawdopodobnie nie było go już w XVI w. Żaden z późniejszych kapłanów łomaskich nigdy nie wystąpił do króla również o wystawienie nowego przywileju. Co więcej dla Łomaz są zachowane zaledwie dwie wizytacje z XVIII w. podczas, gdy dla cerkwi z okolic Kodnia, Wisznicy czy Międzyrzecza Podlaskiego są to z reguły 4-5 wizytacji. Uznałem jednak, że warto przedstawić nawet te nieliczne informacje, które udało się odnaleźć.

Dokładne początki parafii prawosławnej nie są znane. Pojawiające się w literaturze informacje, jakoby już w XV wieku w Łomazach istniała cerkiew nie znajdują potwierdzenia w źródłach. To samo dotyczy podawanego wezwania cerkwi- św. Ko-

smy i Damiana. Takie wezwanie rzeczywiście było w Łomazach, ale dopiero w XIX w.

Najstarsza wzmianka o istnieniu cerkwi w Łomazach pochodzi z 1536 r. Ówczesny łomaski pop Hawryło poskarżył się urzędnikom królewskim, że ma tak mały nadział gruntu, że ma problemy z utrzymaniem się. Decyzją starosty brzeskiego Aleksandra Chodkiewicza oraz gajewnika brzeskiego Jacka Czerniewskiego dostał dwa dodatkowe kawałki ziemi i zwrócił się do króla o potwierdzenie prawa do nich. Zygmunt August stosowaną zgodę wydał 20 X 1536 r. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że cerkiew łomaska nosiła wtedy wezwanie św. Mikołaja. W późniejszym okresie będzie to wezwanie św. Piotra i Pawła, tożsame z tym, jakie nosił łomaski kościół.

W 1566 r. w świetle rewizji starostwa brzeskiego sporządzonej przez Dymitra Sapiechę wynika, że cerkiew w Łomazach miała wtedy 2 włóki gruntu czyli w przeliczeniu na dzisiejsze miary 33,6 ha. Świątynia znajdowała się ona na ulicy Podrzecznej.

W źródle tym wzmiankowany jest dwukrotnie prawosławny kapłan o imieniu Prokop. Jednak trzeba tu wyraźnie stwierdzić, że nie wiadomo czy był on kapłanem łomaskim, gdyż obie działki w mieście, które posiadał nie były zwolnione z płatności, a powinny być, gdyby stanowiły uposażenie cerkwi. Najwyraźniej te grunty wziął po prostu albo w dzierżawę albo stanowiły one jego prywatną własność (np. otrzymaną jako spadek). Określenie „Krasnowolski” wyraźnie wpisane po określeniu „pop” sugeruje, że mamy tu do czynienia nie z nazwiskiem, ale z określeniem geograficznym. Albo więc Prokop był kapłanem w Krasnej Woli albo z niej pochodził (w Łomazach istniała bardzo duża grupa mieszkańców wywodzących się z tej miejscowości, określonych mianem „Krasnowolec”). Obie możliwości pokazują, że bez odnalezienia dodatkowego potwierdzenia w źródłach nie można wspomnianego Prokopa uważać za łomaskiego kapłana, równie dobrze mógł on być świąszczeniakiem którejś z okolicznych cerkwi.

W 1596 r. zawarto w Brześciu unię między Kościołem rzymskokatolickim a częścią Kościoła prawosławnego. Wywołało to często długotrwałe spory o poszczególne świątynie. Nie wiadomo jaki stosunek do unii przyjął ówczesny kapłan łomaski. Ze względu na fakt, że pozytywny stosunek do nowo powstałego Kościoła unickiego przyjął zarówno monarcha jak i ówczesny starosta brzeski Dymitr Chalecki, można założyć, że cerkiew łomaska stosun-

kowo szybko stała się świątynią unicką.

Kolejne wzmianki, które udało się dotychczas odnaleźć o łomaskiej świątyni pochodzą dopiero z 1658 r. Wtedy to parochem (tak określano wtedy unickich kapłanów) parafii został Leonty Pil-

kowski. Nominację na parafię otrzymał od ówczesnego administratora ekonomii brzeskiej Kazimierza Leona Sapiechy. W lipcu 1658 r. król pisał do biskupa Jana Pocieja z prośbą o pozostawienie Pilkowskiego przy tej parafii. Przy okazji wzmiankowano, że jego poprzednikiem na tej funkcji był zmarły Fiedor Fiedorowicz. Wtedy także po raz pierwszy poświadczono jest, że cerkiew nosiła już wezwanie św. Piotra i Pawła. W 1667 r. wzmiankowana jest w Łomazach szkoła rumska. Niewątpliwie chodzi tu o szkołę parafialną działającą przy cerkwi, gdyż znajdowała się ona właśnie przy ul. Podrzecznej, czyli tam gdzie stała cerkiew. W 1677 r. jako kapłan w Łomazach pojawia się Teodor Diakonicki.

Z osiemnastowiecznych źródeł wiadomo, że w 1688 r. cerkiew w Łomazach spłonęła w pożarze. Wkrótce dzięki staraniom samych wiernych wybudowano nową, również drewnianą świątynię. Istniała ona jeszcze w drugiej połowie XVIII w., choć zaznaczono wtedy, że potrzebuje reperacji.

W skład parafii według najstarszej zachowanej wizytacji cerkwi łomaskiej z 1726 r. [zob. ilu-

stracja 1]), obok samych Łomaz wchodziły jeszcze Kopytnik, Kozły, Studzianka i Lubienka . W 1759 r. podano, że łącznie we wspomnianych miejscowościach znajduje się 1100 wiernych zdolnych spowiedzi (do tej liczby należy dodać jeszcze dzieci poniżej 9-10 roku życia, które uważano za niezdolne do samodzielnej spowiedzi) . We wspomnianym 1759 r. parafia została jeszcze powiększona. Decyzją władz diecezji do Łomaz przyłączono wiernych z Rossosza, gdzie według zapisu wizytatora była kiedyś odrębna parafia i cerkiew, którą miał zburzyć doszczętnie miejscowy proboszcz katolicki. Liczba wiernych unitów wynosiła tam 367 dorosłych . Wg danych z 1800 r. do cerkwi łomaskiej należało łącznie 407 rodzin, z czego 160 w samych Łomazach .

W źródłach znanych jest trzech kapłanów, którzy pełnili funkcję unickich parochów w osiemnastym wieku. W najstarszej zachowanej wizytacji cerkwi łomaskiej z 1726 r. jako kapłan jest wzmiankowany Stefan Sosnowski . Niewiele więcej da się o nim powiedzieć, gdyż nie okazał wizytatorowi żadnych dokumentów potwierdzających swe prawo do beneficjum. Wiemy, że był w Łomazach jeszcze na pewno w grudniu 1729 r.

Kolejnym kapłanem jest Bazyl Sosnowski, niemal na pewno krewny poprzedniego, być może nawet syn. Objął on parafię w czerwcu 1753 r. i pełnił swą funkcję jeszcze dwadzieścia lat później w

1773 r. W 1771 i 1773 r. jest on wzmiankowany jako dziekan bialski . Niedługo musiał umrzeć, gdyż w lutym 1777 r. parochem łomaskim był już Tomasz Koncewicz .

O tym kapłanie łomaskim zachowało się stosunkowo najwięcej informacji. Był to ostatni unicki proboszcz przed rozbiorami. Wiadomo, że urodził się ok. 1748 r., gdyż w spisie z 1810 r. zaznaczył, że ma 62 lata . Musiał być bardzo dobrze wykształcony, gdyż już wkrótce po nominacji na parafię w Łomazach został mianowany wicedziekanem bialskim , a niedługo potem awansował po raz kolejny, gdyż już w 1783 r. występuje kilkakrotnie w źródłach jako instygator lub inaczej prokurator diecezjalny . Była to dość niewdzięczna funkcja, gdyż miał on z urzędu wyszukiwać i ścigać kapłanów, którzy źle wypełniali swe obowiązki lub popełnili inne przestępstwa (np. nadużywali alkoholu). Mimo to musiał się cieszyć także naprawdę dużym poważaniem, gdyż wielokrotnie w czasie sporów w okolicznych parafiach był powoływany na komisarza do zbadania sprawy na miejscu i to z nominacji stron sporu a nie władz diecezji . Po rozbiorach w kwietniu 1801 r. został wybrany dziekanem bialskim . Pełnił funkcję przy cerkwi łomaskiej aż do śmierci 21 III 1827 r.

Opracował:
dr Andrzej Buczyło

Łomaskie strony

Biuletyn wydawany dla mieszkańców Łomaz i okolic przez Gminny Ośrodek Kultury w Łomazach

Redaguje zespół. *email: radiobiper@poczta.fm*

Druk: GOK Łomazy Nakład podstawowy - 1 300 egz.

Archiwalne numery dwumiesięcznika dostępne są na stronach: www.lomazy.pl >publikacje (w kolorze!)

Korzystamy z materiałów własnych, nadesłanych a także zamieszczanych na stronach internetowych